
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

בין המשפט הפלילי והמשפט המנהלי: עבירות רגולטוריות ואכיפה מנהלית - 62511

תאריך עדכון אחרון 09-03-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר דניאל אוחנה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Daniel.Ohana@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב' 12:00-13:00 (בתיאום מראש)

תאור כללי של הקורס:

הקורס מנתח באופן השוואתי את ההבדלים הקיימים בין מערכת האכיפה והענישה המנהלית ומערכת המשפט הפלילי בישראל, הן מבחינת הדין המהותי והן מבחינת הדין הפרוצדורלי, ובוחר הבדלים אלו בעין ביקורתית תוך התייחסות לדין המצוי בשיטות משפט זרות ולספרות התאורטית הרלוונטית. לאחר מובא קצר על תופעת הרגולציה השלטונית, נדון בנושאים הבאים: ההבדלים המבניים בין עבירות פליליות מסורתיות ועבירות רגולטוריות; ההצדקה לאחריות קפידה בעבירות רגולטוריות; המאפיינים שמבדילים סנקציות מנהליות מעונשים פליליים; הערבויות הפרוצדורליות להליך הוגן בהליכים להטלת סנקציות מנהליות; השיקולים המיוחדים שמנחים את הרשויות באכיפת חוקים רגולטוריים, לעומת אלו המנחים את גורמי אכיפת החוק הפלילי (המשטרה והתביעה); ההגנה על זכות השתיקה והזכות לפרטיות במסגרת בדיקות וחקירות מנהליות; והאפשרות להשתמש במנגנוני אכיפה מנהליים כתחליף למשפט הפלילי בקשר לעבירות מינוריות. בחלק האחרון של הקורס נדון במודלים התאורטיים השונים שקיימים להצדקת ההבדלים בין המשפט הפלילי והמשפט הפלילי-מנהלי מבחינה עקרונית.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס הינה לערוך ניתוח השוואתי של מערכת האכיפה והענישה המנהלית ומערכת המשפט הפלילי ולבחון בעין ביקורתית הפערים הקיימים בין שתי המערכות הן מבחינת הדין המהותי והן מבחינת הדין הפרוצדורלי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין את ההתפתחויות החקיקתיות שחלו בעשורים האחרונים בישראל ובעולם, ושבעקבותיהן הועבר חלק מהטיפול בעבירות הרגולטוריות מן המשפט הפלילי אל המשפט המנהלי.
2. להבין כיצד המנגנונים לאכיפה וענישה מנהלית חורגים מהמודל של המשפט הפלילי המסורתי, לפי הפרמטרים הבאים: התנאים להטלת אחריות לביצוע ההפרה הרגולטורית, הערבויות הפרוצדורליות לקיומו של הליך הוגן; היקף שיקול הדעת הניתן לרשות לקבוע את התגובה ההולמת לביצוע ההפרה; היקף הביקורת השיפוטית על ההליך המנהלי, זכותו של האזרח לשמור על זכות השתיקה, ועוד.
3. לנתח באופן ביקורתי סוגיות חדשות הנוגעות לגבולות של המשפט הפלילי-המנהלי תוך התייחסות להיבטים התאורטיים-עקרוניים שלהם ותוך היעזרות בתקדימים הלקוחים משיטות משפט זרות.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא לרגולציה

הקורס יפתח בסקירה של ההתפתחויות ההיסטוריות שהתרחשו לאחר המהפכה התעשייתית, ושבעקבותיהן התעורר הצורך בהתערבות המחוקק כדי להנהיג הסדרי בטיחות חדשים בתחומים רבים של חיי החברה והמשק. בהמשך, נבחן בפרוט את הרציונלים השונים להתערבות המחוקק (הראשי והמשנה) בהסדרת חיי המשק והחברה. הדיון בהקשר זה יתמקד בכישלונות השוק המצריכים התערבות רגולטורית, משום שאין די במנגנונים הרגילים של המשפט האזרחי והמשפט הפלילי להבטיח את טובת הציבור. לאחר מכן, נדון בטכניקות הרגולטוריות השונות ובהבדלים ביניהן, ונשווה אותן לחקיקה הפלילית הרגילה. נראה שבעוד שהמשפט הפלילי המסורתי אוסר ישירות על ההתנהגות שפוגעת בערך המוגן (או זו שמעמידה אותו בסכנה קונקרטית), במשפט הפלילי המנהלי ההתערבות הרגולטורית נעשית בשלב מוקדם יותר. למשל, תוך התניית פעילות או עיסוק במתן רישיון, או תוך קביעת כללי בטיחות נוקשים שעל המפוקח לקיים באופן שיטתי.

2. מנגנונים של אכיפה וענישה מנהלית במשפט הישראלי

המטרה של חלק זה של הקורס הינה להציג את ההתפתחויות החקיקתיות שחלו בעשורים האחרונים בישראל, ושבעקבותיהן הועבר חלק מהטיפול בעבירות הרגולטוריות מן המשפט הפלילי אל המשפט המנהלי. נראה כי לאחרונה נעשה שימוש הולך וגובר בסנקציות כספיות המוטלות על ידי רשות מנהלית במסגרת הליך מנהלי. במשפט הישראלי קיימים המנגנונים הבאים: עבירות קנס על פי חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982; עבירה מנהלית על פי חוק העבירות המנהליות, תשמ"ו - 1985, כופר כסף על פי חוקים פיסקליים; ו"עיצומים כספיים" על פי חוקים רבים שנחקקו בשנים האחרונות (כגון: חוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000). כמו כן, חוקים רבים שנחקקו בשנים האחרונות מסמיכים את הרשות להטיל בהליך מנהלי סנקציות של תשלום לנפגע ההפרה, נקיטת פעולות לתיקון ההפרה ומניעת הישנותה, איסור לכהן כנושא משרה בכירה, וביטול או התליה של רישיון, אישור או היתר (כגון: חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011). במהלך הדיון נבחן כיצד המנגנונים האמורים חורגים מהמודל של המשפט הפלילי המסורתי, וזאת לפי הפרמטרים הבאים: הערבויות הפרוצדורליות לקיומו של הליך הוגן; זכותו של האזרח לבקש להישפט בבית משפט; תפקידו של התובע וסמכותו להגיש כתב אישום; היקף שיקול הדעת של הרשות לקבוע את גובה הסנקציה הכספית; היקף הביקורת השיפוטית על ההליך המנהלי; הסטיגמה החברתית הנלווית להטלת הסנקציה המנהלית; הגדרת המעשה האסור בחוק כעבירה פלילית; והאפשרות להטלת עונש מאסר.

3. אחריות קפידה

בחלק הזה של הקורס נדון בנושאים שקשורים לדין המהותי - כלומר, לתנאים להטלת אחריות בשל ביצוע הפרה רגולטורית. כידוע, ככלל ניתן להרשיע אדם בביצוע עבירה פלילית רק אם הוכח כי פעל מתוך מחשבה פלילית - אלא אם כן נקבע במפורש בהגדרת העבירה יסוד נפשי של רשלנות. העבירות הרגולטוריות חורגות מכלל זה משתי בחינות: ראשית, בכך שלרוב העבירות הרגולטוריות הן עבירות של אחריות קפידה, שבהן ניתן להרשיע מבלי להוכיח יסוד נפשי של מחשבה פלילית או רשלנות; ושנית, בכך שבתי המשפט נוהגים לסווג את העבירות הרגולטוריות כעבירות של אחריות קפידה על דרך הפרשנות, אף כשלא מתקיימת הוראה מפורשת לכך בחוק.

הדיון באחריות קפידה יפתח עם מבוא קצר על ההסדר שנקבע בסעיף 22 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977, בעקבות תיקון 39 (הרפורמה של החלק הכללי לחוק). בהמשך, יתמקד הדיון בפסיקת בית המשפט העליון העוסקת בגבולות הסמכות השיפוטית לסווג עבירות שנחקקו לפני כניסתו לתוקף של תיקון 39 כעבירות של אחריות קפידה. לאחר מכן, נדון בשאלה העקרונית האם זה מוצדק, לאור עקרון האשמה, לקבוע עבירות של אחריות קפידה במשפט הפלילי המנהלי. בהקשר הזה נדון גם בתנאים לתחולת הסייג של טעות בדין בהקשר של העבירות הרגולטוריות. הדיון יכלול סקירה של הספרות התאורטית הרלוונטית וניתוח השוואתי של הדין המצוי בשיטות משפט זרות.

4. זכות השתיקה והחיסיון מפני הפללה עצמית במסגרת האכיפה הרגולטורית

חוקים רגולטוריים מקנים בדרך כלל לרשות סמכויות רחבות כדי לאפשר פיקוח יעיל על ביצוע החוק. סמכויות אלו כוללות הסמכות לחקור אדם, לדרוש ידיעות, לעיין בפנקסים ומסמכים, להיכנס לחצרים פרטיים (למעט בית מגורים) ללא צו שיפוטי, לבצע בדיקות, ליטול דגימות ולתפוס חפצים שבהם נעברה עבירה לכאורה. השימוש בסמכויות אלו, אשר אינו תמיד כפוף לכללים שחלים על ביצוע חקירה משטרתית, עלול לפגוע בזכות השתיקה והחיסיון מפני הפללה עצמית. לאחר הצגה קצרה של כללי היסוד החלים על ניהול חקירה פלילית בידי המשטרה, נציג את פסיקת בית המשפט העליון המסייגת את תחולת החיסיון מפני הפללה עצמית בהקשר הרגולטורי. לאחר מכן נדון באופן ביקורתי בפסיקה הזו, תוך עיון בפסיקה הזרה בנושא. פסיקה זו מצביעה על כך שקיימת סכנה במתן היתר גורף למינהל לדרוש ידיעות ומסמכים, שכן הוא עלול לנצל היתר שכזה לרעה בכדי לעקוף את הדרישות המחמירות שהוא צריך לעמוד בהן במסגרת חקירה פלילית רגילה. לבסוף, נדון בהוראות שנקבעו לאחרונה בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011, המאפשרות להפעיל סמכויות חקירה במהלך "בירור הפרה" המתקיים במסגרת הליך של אכיפה מנהלית. נתמקד בכללים הייחודיים שנקבעו בכל הנוגע להליך התשאול ולזכויות העומדות לנחקר, ונעמוד על הקשיים שעלולים להתעורר אגב יישומם, לאור העקרונות שנקבעו בחוק ובפסיקה בישראל אודות זכות השתיקה והחיסיון מפני הפללה עצמית.

5. שיקולי אכיפה

בחלק זה של הקורס נראה כיצד רשויות מנהליות נוקטות בשיטות אכיפה שונות בתכלית מאלו הננקטות על ידי הרשויות המופקדות על אכיפת החוק הפלילי (המשטרה והתביעה הכללית). בתחילת הדיון נציג את התפיסה ההרתעתית המסורתית של *control and command*. לאחר מכן נדון במודל של *regulation responsive*. נראה כי לפי מודל זה, במקרים נדירים בלבד רואה רשות מנהלית לנכון ליזום הליכים פליליים בגין הפרה רגולטורית. זאת משום שמטרתה המרכזית אינה להטיל עונש בכדי לעשות צדק עם הגורמים הכפופים לסמכותה, אלא לשמור על מערכת תקינה של יחסי עבודה עימם. בכך מעודדת הרשות את האזרח, בדרכים בלתי פורמליות, לשתף פעולה וליישם מיוזמתו את הוראות החוק. רשות מנהלית מעדיפה לעשות שימוש בכוחה להביא להגשת תביעה בפלילים בעיקר כאיום, על מנת לדרבן את האזרח לפעול בהתאם לכללים הרגולטוריים. רק במקרים חריגים שבהם עומדת הרשות מול גורם שאינו נענה כלל להפצרותיה החוזרות והנשנות, יוחלט לפתוח בהליכים פליליים. לאחר מכן, נדון בשיטות אכיפה שמבוססות על "רגולציה עצמית" (או אכיפה פנימית) של תאגידים. מודלים של רגולציה עצמית מאפשרים להטיל על תאגידים את התפקידים הבאים: (1) ניסוח הכללים הרגולטורים, (2) פיקוח על יישומם של הכללים בשטח על ידי האזרח, (3) חקירה, העמדה לדין וענישה משמעית במקרה שבו הכללים מופרים. המדינה, לעומת זאת, רק מפקחת "מרחוק" ומתערבת כשהמערכת הפנימית לא מתפקדת כראוי. הדיון יכלול התייחסות ביקורתית לכשלים האינהרנטיים למודל אכיפה זה, לאור הניסיון שהצטבר במדינות זרות (בעיקר ארצות הברית) בעשורים האחרונים.

לבסוף נסיים את הדיון שלנו בשיקולי האכיפה בהקשר הרגולטורי תוך התייחסות לשיטות אכיפה שמבוססות בראש ובראשונה על שיקולים של סיכון *regulation based-risk*.

6. מנגנונים רגולטורים וסנקציות מנהליות ככלים להתמודדות עם פשיעה

נהוג להתייחס לסנקציות מנהליות ככלי לטפל בהפרות של כללים רגולטורים שעל יישומם בשטח מופקדת רשות מנהלית. אולם בשנים האחרונות קיימת מגמה לעשות שימוש במנגנונים מנהליים כגון קנס מנהלי, צו מניעה, החרמת רכוש, והתניית רישיון, על מנת להתמודד עם פשיעת-רחוב "רגילה". במהלך השיעור נבחן דוגמאות רבות, הן מהמשפט הישראלי והן משיטות משפט אנגלו-אמריקאיות, להפעלת מנגנונים שיפוטניים ומנהליים על מנת לצמצם ההזדמנויות לביצוע מעשה עבירה, מבלי לשלול את חירותו של העבריין (או העבריין הפוטנציאלי) כליל. כן נדון בטענות הביקורתיות שהושמעו כנגד השימוש במנגנונים אלו, המתייחסות, למשל, לפגיעה בצדדים שלישיים חפים מפשע, ולניצולם של ההליכים האמורים כדי לעקוף את הזכויות הפרוצדורליות המוגברות המובטחות לנאשם בפלילים.

7. בין המשפט הפלילי והמשפט המנהלי – היכן עובר ההגבול?

לאור נטייתו ההולכת וגוברת של המחוקק הישראלי לעשות שימוש בכלים הלקוחים מהמשפט המנהלי ומהמשפט האזרחי כדי להילחם באופן מהיר ויעיל בהפרות הרגולטוריות ובפשעה בכלל הדיון בחלק האחרון של הקורס יתמקד בגבולותיה של סמכות המחוקק לקבוע הליך מנהלי להטלת סנקציה בגין ביצוע עבירה (או לקבוע מנגנון אחר המאפשר לנקוט באמצעי מניעה בפוגעים בזכויות הפרט על מנת להגן על הציבור), כשההליך האמור אינו מבטיח לנאשם את הערבויות הפרוצדורליות המוגברות שקיימות במשפט הפלילי ואינו כפוף לעקרונות הדין המהותי להטלת אחריות פלילית. נענין תחילה בפסיקת בית המשפט העליון בישראל המתייחסת למאפיינים הנורמטיביים המבדילים בין ענישה פלילית וסנקציות מנהליות ואזרחיות בחוקים פיסקליים ובהקשרים אחרים. לאחר מכן, נענין פסיקה הזרה העוסקת בשאלת תחולת זכויות הנאשם הפרוצדורליות החוקתיות בהליכים מנהליים. בהקשר זה יערך ניתוח ביקורתי של הגישות השונות הבאות לידי ביטוי בפסיקה של בית המשפט העליון בקנדה, בית הדין האירופאי לזכויות האדם, בית המשפט העליון של ארצות הברית, ובית הדין לענייני חוקה בגרמניה. לבסוף, נרחיב את היריעה ונבחן את הכתיבה התאורטית אודות התכנים המהותיים של המשפט הפלילי ונסקור את המודלים השונים שקיימים בספרות להצדקת ההבדלים בין המשפט הפלילי והמשפט הפלילי-מנהלי מבחינה עקרונית.

חומר חובה לקריאה:

1. מבוא לרגולציה

• דפנה ברק-ארז, משפט מינהלי – כרך א' 16-48 (תשע"א-2010).

- שרון ידין "מהי רגולציה? הצעה להגדרה בעקבות מופעים ראשונים של המונח בחקיקה הישראלית" חוקים בקצרה 6 (תשע"ד, 2014).
- Robert Baldwin, Martin Cave, Martin Lodge, *Understanding Regulation* 15-25 (2nd ed., 2012).

2. מנגנונים של אכיפה וענישה מנהלית במשפט הישראלי

- צבי גבאי, אכיפה מנהלית בדיני ניירות ערך (תשע"ב-2012).
- בג"ץ 5537/91 אפרתי נ' אוסטפלד, פ"ד מו(3) 501.
- בג"ץ 2126/99 מתי דה הס נ' עיריית תל אביב יפו, פ"ד נד(1) 468.
- בג"ץ 93/06 ד.נ. כל גדר בע"מ נ' שר התעשייה, המסחר והתעסוקה, תק-על 2011(3) 2060.
- בש"א (שלום ת"א) 162365/06 - בזק בינלאומי בע"מ - פ"ת נ' מדינת ישראל - משרד התקשורת, תק-של 2007(1), 2118.
- בש"א (שלום ת"א) 150842/04 - מעבדות גלקסי אלקטרוניקס 1985 בע"מ נ' משרד התקשורת, תק-של 2004(3), 1917.
- ב"ש (רמלה) 5080/08 עויסאת נ' מדינת ישראל, תק-של 2008(3) 17517.
- רע"א 7021/01 הרשות לניירות ערך נ' אפיקים ניהול קרנות, פ"ד נז(2) 948.
- עת"מ (ירושלים) 1092/09 קבוצת ברן בע"מ נ' רשות ניירות ערך, תק-מח 2009(3) 4012.
- רע"א (י-ם) 31603-11-10 מדינת ישראל-הוועדה להטלת עיצום כספי שבמשרד האוצר נ' אל-עד המרות בע"מ, (לא פורסם, 2011).
- עע"מ 398/07 התנועה לחופש המידע נ' רשות המיסים, תק-על 2008(3) 4066.
- הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, נוהל והנחיות להפעלת חוק העבירות המנהליות, התשמ"ו - 1985, מס' הנחיה: 4.3401 (60.004).
- מבקר המדינה, דו"ח ביקורת על הטלת כופר בגין עבירות מס הכנסה (פברואר 2006).
- ועדת האכיפה המנהלית על פי חוק ניירות ערך: סדרי דין לעבודת ועדת האכיפה המנהלית, מפורסם באתר רשות ניירות ערך באנטרנט: il.gov.isa.www
- עת"מ (ת"א) 32268-11-14 מפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ נ' רשות לניירות ערך תל אביב, תק-מח 2015(2) 12279.
- - עת"מ (ת"א) 30045-02-12 מנועי בית שמש אחזקת (1997) בע"מ נ' יו"ר רשות לניירות ערך, תק מח 2012(3) 9553.
- עש"א (ת"א) 25968-03-11 פלונית (חסוי) נ' מדינת ישראל, תק-מח 2012(4) 2304.
- רע"פ 3515/12 מדינת ישראל נ' דוד שבתאי, תק-על 2013(3) 8482.
- עת"מ (י-ם) 45126-05-14 דרך הים התפלה בע"מ נ' הממונה על האכיפה במשרד להגנת הסביבה, תק-מח 2014(4) 27192.
- עת"מ (חיפה) 17044-06-13 סגר נ' המשרד לאיכות הסביבה, תק-מח 2014(2) 32199.
- ת"מ (י-ם) 10714-04-14 רכבת ישראל בע"מ נ' המשרד להגנת הסביבה, תק-מח 2014(3) 4106.
- עת"מ (ת"א) 37447-10-13 אפריקה ישראל תעשיות בע"מ נ' רשות ניירות ערך, תק-מח 2014(3) 13483.
- עת"מ (ת"א) 56840-03-15 גג נ' רשות לניירות ערך, תק-מח 2015(3) 19987.
- עש"א 57740-12-15 אופטיקה הלפרין בע"מ נ' הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן, תק-של 2016(3) 55631.
- עש"א (י-ם) 59410-03-16 נס א' ט' בע"מ נ' הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, תק-של 2016(3) 7948.
- רע"פ 5387/16 אחמד עבד אלראזק נ' מדינת ישראל - יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובניה, תק-על 2016(3) 12011.

- עת"מ(ת"א) 43900-09-15 מוטי מנשה נ' רשות ניירות ערך, תק-מח 2016(1) 34508.
- עע"מ 6999/12 יו"ר רשות לניירות ערך ואח' נ' מנועי בית שמש אחזקות בע"מ תק-על עע"מ 4536(4) 6999/12.
- עע"מ 6999/12 יו"ר הרשות לניירות ערך ואח' נ' מנועי בית שמש אחזקות בע"מ, תק-על עע"מ 4536(4) 6999/12.
- עת"מ (ירושלים) 45126-05-14 דרך הים התפלה בע"מ נ' הממונה על האכיפה במשרד להגנת הסביבה תק-מח 2014(4) 27192.
- עש"א (בית-שמש) 8646-04-11 חברת פאי שילת יזמות בע"מ נ' יו"ר הועדה לעיצום כספי תק-של 34665(3) 2012.
- עת"מ 10714-04-14 רכבת ישראל בע"מ נ' המשרד להגנת הסביבה תק-מח 2014(3) 4106.
- עת"מ 37447-10-13 אפריקה ישראל תעשיות בע"מ נ' רשות ניירות ערך תק-מח 2015(3) 10758.
- עת"מ 37447-10-13 אפריקה ישראל תעשיות בע"מ נ' רשות ניירות ערך תק-מח 2014(3) 13483.
- עת"מ 56840-03-15 גיל גרואר נ' רשות לניירות ערך, תק-מח 2015(3) 19987.
- רע"א (י-ם) 31603-11-10 מדינת ישראל-הוועדה להטלת עיצום כספי שבמשרד האוצר נ' אל-עד המרות בע"מ, תק-מח 2011(3) 7911.
- ת"מ (י-ם) 45126-05-14 דרך הים התפלה בע"מ נ' הממונה על האכיפה במשרד להגנת הסביבה, תק-מח 2014(4) 27192.
- עת"מ (תל אביב יפו) 55314-07-15 ברק רוזן נ' רשות ניירות ערך (23.5.2016).
- עש"א (תל אביב יפו) 47438-11-15 טיב טעם רשתות בע"מ נ' הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן (11.1.2017).
- על"ח (באר-שבע) 15341-05-15 גידולי אגו בע"מ נ' מדינת ישראל (משרד הכלכלה והתעשייה - מינהל הסדרה ואכיפה) (25.09.2016).
- ת"פ (תל אביב-יפו) 29436-05-16 רדו נ' מדינת ישראל, תק-מח 2017(1) 15702.
- ת"פ (תל אביב-יפו) 22390-06-16 א.ח. נ' מדינת ישראל, תק-מח 2017(1) 18186.
- יצחק זמיר, "ביקורת המשפט על החלטות מינהליות בדרך של דיון מקורי" 21 משפט וצבא 1 (תשע"ה).
- יצחק זמיר, "חזקת החוקיות במשפט המנהלי" ספר אור 741.
- יצחק זמיר, "שיקול הצדק בהחלטות מנהליות" ז משפט וממשל 623 (תשס"ה).
- עדי זלצמן ודודן אלנתן, "האכיפה המינהלית והבטחתה לשינוי איכותי בשוק ההון בישראל" ח/1 תאגידים 43 (פברואר 2011).

3. אחריות קפידה

- מרים גור אריה, "אחריות מוחלטת לעבירות של תקנת הציבור - קריאה להוצאתה מהמשפט הפלילי ולהעברתה אל המשפט המנהלי" גבורות לשמעון אגרנט 241 (תשמ"ז).
- מרדכי קרמניצר, "עקרון האשמה" מחקר ומשפט 109, 112-117 (תשנ"ו - 1996).
- יפעת רווח, "היקף תחולת סעיף 22 לחוק העונשין - עבירות של אחריות קפידה" לב משפטים 177 (התשס"ב - 2002).
- רע"פ 608, 26/97 חיים לקס נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (2) 673.
- רע"פ 1875/98, 1890 אורן בנגב - מתכות בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (4) 529.
- רע"פ 2929/04 מדינת ישראל נ' רפאל אוחנה, תק-על 2007(2) 4650 (2007).
- ע"פ 4783/09 ראובן שולשטיין נ' רשות ההגבלים העסקיים, תק-על 2010(3) 3635.
- רע"פ 4946/07 מקלדה נ' מדינת ישראל, תק-על 2009(1) 2176.
- ע"פ (ארצי) 50155-08-10 חברת השמירה בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד התעשייה והתעסוקה,

- תק-אר 2012(4) 113.
- אלעד רום, טעות בחוק הפלילי (תשע"ה-2015).
 - ע"פ 1182/99 הורוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (4) 1.
 - ע"פ 845/02 מדינת ישראל נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית לישראל בע"מ, תק-על 225(1) 2008.
 - עת"מ (י-ם) 45126-05-14 דרך הים התפלה בע"מ נ' הממונה על האכיפה במשרד להגנת הסביבה, תק-מח 2014(4) 27192.
 - עת"מ (חיפה) 17044-06-13 סגר נ' המשרד לאיכות הסביבה, תק-מח 2014(2) 32199.
 - ת"מ (י-ם) 10714-04-14 רכבת ישראל בע"מ נ' המשרד להגנת הסביבה, תק-מח 2014(3) 4106.
 - עת"מ (ת"א) 37447-10-13 אפריקה ישראל תעשיות בע"מ נ' רשות ניירות ערך, תק-מח 2014(3) 13483..

4. זכות השתיקה והחיסיון מפני הפללה עצמית במסגרת האכיפה הרגולטורית

- ע"פ 242/63 מיכאל קרייתי נ' היוהמ"ש, פ"ד יח (3) 477.
- ע"פ 725/97 קלקודה נ' הרשות לפיקוח חקלאי, פ"ד נב (1) 749.
- דנ"פ 5852/10 מדינת ישראל נ' מאיר שמש, תק-על 2012 (1) 344.
- ע"פ 4988/08 איתן פרחי נ' מדינת ישראל, תק-על 2011 (3) 2264 (2011).
- בג"ץ 5277/13 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שירות הביטחון הכללי (7.2.2017).
- הע"ז 11387-09-14 מדינת ישראל – משרד הפנים רשות האוכלוסין וההגירה (4.2.2017).
- בג"ץ 2683/16 פלוני נ' נציבת הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות (8.12.2016).
- תו"ב (רמלה) 55745-05-15 מדינת ישראל – ועדה המקומית לתכנון ובניה רמלה נ' אמירה אלשמאלי (17.7.2016).
- קנת מן וניצן וולקין, סמכויות החקירה אל מול הזכות להימנע מהפללה עצמית בהליך האכיפה המנהלי ברשות לניירות ערך, תאגידים ח/1 (2011).
- R. v. White (1999) 2 S.C.R. 417
- R. v. Jarvis (2002) 3 S.C.R. 757
- United States v. Ward, 448 U.S. 242
- O'Halloran and Francis v. The United Kingdom, ECHR, 29 June 2007.
- ע"פ 8860/12 קוטלאייר נ' מדינת ישראל תק-על 2014(1) 3037.
- ע"פ 4536/14 מוחמד רעד נ' הוועדה המרחבית לתכנון ובניה "מזרח השרון תק-על 2014(3) 1482.
- תוב (רמ') 55745-05-15 מדינת ישראל – ועדה המקומית לתכנון ובניה רמלה נ' אמירה אלשמאלי (17/07/16).
- ת"פ (ת"א) 11132/10 מדינת ישראל נ' רונן שריון, תק-של 2013 (1) 35999.
- ע"פ (תל-אביב-יפו) 70487/04 ליליאן טולדנו נ' מדינת ישראל, תק-מח 2007(4) 9728.

5. שיקולי אכיפה

- בג"ץ 935/89, 943, 940 גנור נ' היוהמ"ש פ"ד מד (2) 485.
- הרשות לניירות ערך, קריטריונים להכרה בתוכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות ערך וניהול השקעות (אוגוסט 2011), מפורסם באתר רשות ניירות ערך באנטרנט: il.gov.isa.www

איתי משיח וצבי גבאי, "תכניות אכיפה פנימית: על האתגרים העומדים לפתחו של הרגולטור הישראלי" תאגידים ט/3 1 (אוגוסט 2012).

• Ian Ayres and John Braithwaite, *Responsive Regulation* (1992).

• Robert Baldwin and Julia Black, *Really Responsive Regulation* 71 *Modern L. Rev.* 59 (2008).

Neil Gunningham, "Enforcement and Compliance Strategies" in Robert Baldwin, Martin Cave and Martin Lodge (eds) *The Oxford Handbook of Regulation* 12-145 (2010).

Cary Coglianese and Evan Mendelson, "Meta-Regulation and Self- Robert Baldwin, Martin Cave and Martin Lodge (eds) *The Oxford Handbook of Regulation* 146-168 (2010).

שרון ידין, |הרגולציה השקטה: הסדרי אכיפה בלתי פורמליים של רשות לניירות ערך ומקרה אייפקס- פסגות" מסדירים רגולציה משפט ומדיניות 169 (ישי בלנק, דוד לוי פאור ורועי קרייטנר עורכים 2016).

שרון ידין "רגולציה של טלוויזיה מסחרית מודל האכיפה של הרשות השניה כלפי ערוץ עשר" (עתיד להתפרסם בשנת 2107 בספר רגולציה של מכון וון ליר ירושלים).
דון סוסנוב ודולב בן זקן, "על עבריינות חוזרת ואחריותיות ציבורית" י/3 תאגידים 175 (אוגוסט 2013).
דניאל רימון "אכיפה הסכמית בשוק ההון" י/3 תאגידים 3 (אוגוסט 2013).
מיכאל אטלן ודבורה ספיר-אליעזר "דגשים בחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה - אסדרה מגיבה באמת" ח חוקים 119-167 (2016).

6. מנגנונים רגולטורים וסנקציות מנהליות ככלים להתמודדות עם פשיעת רחוב

• Andrew Ashworth and Lucia Zedner, "Just Prevention: Preventive Rationales and the Limits of the Criminal Law" R.A. Duff and Stuart Green (eds) *Philosophical Foundations of Criminal Law* (2011).

Andrew Ashworth, and Lucia Zedner, "Defending the Criminal Law: Reflections on the Changing Character of Crime, Procedure, and Sanctions, 2 *Criminal Law and Philosophy* 21-51 (2008).

7. בין המשפט הפלילי והמשפט המנהלי - היכן עובר הגבול?

• בג"ץ 2651/09 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הפנים, תק-על 2011(3) 9930.

• בג"ץ 3803/11 איגוד הנאמנים בשוק ההון בישראל נ' מדינת ישראל.

• ע"פ 758/80 יש לי בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (4) 625.

• ר"ע 277/82 נירוסטה בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד לז (1) 827.

• ע"א 1497/01 עזרא הובר נ' הממונה האזורי מע"מ, פ"ד נז (5) 947.

• רע"א 4096/04 בוטח נ' מדינת ישראל, פ"ד נט (1) 913.

• ע"א 5942/06 בוטח נ' מדינת ישראל, תק-על 2006(4) 4309.

• ע"א 9796/03 שם טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נט (5) 397.

• Ozturk v. Germany, (1984) 6 E.H.R.R. 409.

• Bendenoun v. Germany (1994) 18 E.H.R.R. 54.

• Guindon v. Canada, 2015 SCC 41

Martineau v. Minister of National Revenue, (2004) 3 S.C.R. 737.

• R. v. Wigglesworth, (1987) 2 S.C.R. 541.

• Helvering v. Mitchell, 303 U.S. 391 (1937).

-
- *United States v. Halper*, 490 U.S. 435 (1989).
 - *Hudson v. United States*, 522 U.S. 93 (1997).
 - ייששכר רוזן-צבי וטליה פישר, "מעבר לאזרחי ולפלילי: סדר חדש ולסדרי הדין" לח משפטים 489 (תשס"ט).
 - Antony Duff, Lindsay Farmer, Sandra Marshall, Victor Tadros, *The Trial on Trial - Volume 3: Towards a Normative Theory of the Criminal Trial* (2007).
 - Markus Dubber, *The Police Power* (2005).
 - Daniel Ohana, "Regulatory Offenses and Administrative Enforcement mechanisms" in Markus Dubber and Tatjana Hoernle, *Oxford Handbook of Criminal Law* (2014).
 - יצחק זמיר "הזכות המנהלית" טז משפט וממשל 135 (תשע"ה).

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 0 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: